

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

53. త్రిపంచాశః సర్గః - రావణభర్తృనమ్

|| రావణభర్తృనమ్ ||

ఖముత్పతంతం తం దృష్ట్వా మైథిలీ జనకాత్మజా |
 దుఃఖితా పరమోద్విగ్నా భయే మహతి వర్తినీ || 1 ||

రోషరోదనతామ్రాక్షీ భీమాక్షం రాక్షసాధిపమ్ |
 రుదంతీ కరుణం సీతా హ్రీయమాణేదమబ్రవీత్ || 2 ||

న వ్యపత్రపసే నీచ కర్మణాఽనేన రావణ |
 జ్ఞాత్వా విరహితాం యన్తాం చోరయిత్వా పలాయసే || 3 ||

త్వయైవ నూనం దుష్టాత్మన్ భీరుణా హర్తుమిచ్ఛతా |
 మమాపవాహితో భర్తా మృగరూపేణ మాయయా || 4 ||

యో హి మాముద్యతస్త్రాతుం సోఽప్యయం వినిపాతితః |
 గృధ్రరాజః పురాణోఽసౌ శ్వశురస్య సఖా మమ || 5 ||

పరమం ఖలు తే వీర్యం దృశ్యతే రాక్షసాధమ |
 విశ్రావ్య నామధేయం హి యుద్ధే నాస్తి జితా త్వయా || 6 ||

ఈదృశం గర్జితం కర్మ కథం కృత్వా న లజ్జసే |
 స్త్రియాశ్చ హరణం నీచ రహితే తు పరస్య చ || 7 ||

కథయిష్యంతి లోకేషు పురుషాః కర్మ కుత్సితమ్ |
 సునృశంసమధర్మిష్ఠం తవ శౌండీర్యమానినః || 8 ||

ధిక్ తే శౌర్యం చ సత్త్వం చ యత్త్వం కథితవాంస్తదా |
 కులాక్రోశకరం లోకే ధిక్ తే చారిత్రమీదృశమ్ || 9 ||

కిం కర్తుం శక్యమేవం హి యజ్ఞవేనైవ ధావసి |
 ముహూర్తమపి తిష్ఠస్య న జీవన్ ప్రతియాస్యసి || 10 ||

న హి చక్షుష్పథం ప్రాప్య తయోః పార్థివపుత్రయోః |
 ససైన్యోఽపి సమర్థస్త్యం ముహూర్తమపి జీవితుమ్ || 11 ||

న త్వం తయోః శరస్పర్శం సోఽఘం శక్తః కథంచన |
 వనే ప్రజ్వలితస్యేవ స్పర్శమగ్నేర్విహంగమః || 12 ||

సాధు కృత్వాఽఽత్మనః పథ్యం సాధు మాం ముంచ రావణ |
 మత్ప్రధర్షణరుష్టో హి భ్రాత్రా సహ పతిర్కమ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

53. త్రిపంచాశః సర్గః - రావణభర్తృనమ్

విధాస్యతి వినాశాయ త్వం మాం యది న ముంచసి |
 యేన త్వం వ్యవసాయేన బలాంతాం హర్తుమిచ్ఛసి || 14 ||
 వ్యవసాయః స తే నీచ భవిష్యతి నిరర్థకః |
 న హ్యహం తమపశ్యంతీ భర్తారం విబుధోపమమ్ || 15 ||
 ఉత్సహే శత్రువశగా ప్రాణాన్ ధారయితుం చిరమ్ |
 న నూనం చాత్మనః శ్రేయః పథ్యం వా సమవేక్షసే || 16 ||
 మృత్యుకాలే యథా మర్త్యో విపలీతాని సేవతే |
 ముమూర్షాణాం హి సర్వేషాం యత్పథ్యం తన్న రోచతే || 17 ||
 పశ్యామ్యద్య హి కంఠే త్వాం కాలపాశావపాశితమ్ |
 యథా చాస్మిన్ భయస్థానే న బిభేషి దశానన || 18 ||
 వ్యక్తం హిరణ్మయాన్ హి త్వం సంపశ్యసి మహీరుహాన్ |
 నదీం వైతరణీం ఘోరాం రిధిరౌఘనివాసినీమ్ || 19 ||
 అసిపత్రవనం చైవ భీమం పశ్యసి రావణ |
 తప్తకాంచనపుష్పాం చ వైడూర్యప్రవరచ్ఛదామ్ || 20 ||
 ద్రక్ష్యసే శాల్మలీం తీక్ణామాయసైః కంటకైశ్చితామ్ |
 న హి త్వమీదృశం కృత్వా తస్యాలీకం మహాత్మనః || 21 ||
 ధరితుం శక్యసి చిరం విషం పీత్సేవ నిర్భ్రుణః |
 బద్ధస్త్వం కాలపాశేన దుర్నివారేణ రావణ || 22 ||
 క్వ గతో లప్పుసే శర్మ భర్తుర్కమ మహాత్మనః |
 నిమేషాంతరమాత్రేణ వినా బ్రాత్రా మహావనే || 23 ||
 రాక్షసా నిహతా యేన సహస్రాణి చతుర్థశ |
 స కథం రాఘవో వీరః సర్వాస్త్రకుశలో బలీ || 24 ||
 న త్వాం హన్యాచ్ఛరైస్తీక్ణైరిష్టభార్యాపహారిణమ్ |
 ఏతచ్ఛాన్యచ్ఛ పరుషం వైదేహీ రావణాంకగా |
 భయశోకసమావిష్టా కరుణం విలలాప హా || 25 ||
 తథా భృశార్తాం బహు చైవ భాషిణీం విలాపపూర్వం కరుణం చ భామినీమ్ |
 జహార పాపః కరుణం వివేష్టతీం నృపాత్మజామాగతగాత్రవేపథుమ్ || 26 ||
 ఇత్యార్దే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రిపంచాశః సర్గః || 53 ||